

Veje til socialisme

Skrevet af: **Anders Lundkvist** | Offentliggjort: 15. juni 2012

Siden tilslutningen til Finanspagten i december har regeringen bevæget sig markant til højre. Vi har fået 2020 planen, der taler om præcis den samme minimale vækst i det offentlige forbrug som VK regeringen, nemlig 0,8%, mens det private forbrug forventes at vokse tre gange så meget. På dette overordnede, strukturelle plan følges Hjort Frederikssens gamle strategi om at flytte vægten fra den demokratiske (offentlige) sektor til den kapitalistiske (private) sektor.

Sidst har vi fået udspillet til en skattereform, der fordelingspolitisk trækker mod højre, med stigende ulighed og front mod dem udenfor arbejdsmarkedet.

Så hvad er alternativet til SF's og Socialdemokraternes politik (for der er ikke længere grund til at tro at der blot er tale om indrømmelser til de Radikale)? Det følgende bud er en lettere revideret version af den sidste af fem artikler om Moderne Socialisme, bragt på modtryk.dk, som der henvises til for baggrund for nærværende artikel.

Først ser jeg på den aktuelle krisepolitik, derefter på det mere langsigtede.

Aktuel krisepolitik

Den europæiske kapitalisme er i krise og har været det i 3 ½ år.

Det startede som en finanskrisen. Den har så affødt en gældskrise, dels fordi staterne måtte bruge enorme beløb på at redde bankerne, dels fordi finanskrisen udløste en realøkonomisk krise med fald i væksten og stigende arbejdsløshed, hvilket også belastede de offentlige budgetter (derfor er det vildledende, når det siges, at finanskrisen skyldtes uansvarlige banker, og gældskrisen uansvarlige politikere).

Den nedskæringspolitik, der nu føres, vil med stor sikkerhed uddybe krisen.

Idéen er at reducere de offentlige udgifter, så statsbudgetterne kan komme i balance, hvilket vil skabe 'tillid' på markederne, hvorefter alt vil blive vel. Men når vore indkomster og dermed vor købekraft reduceres, vil væksten falde og ledigheden stige. Samtidig betyder lavere indkomster mindre skatteprovenu, således at end ikke det erklærede mål - balancerede statsbudgetter - opnås, tværtimod. Holland og Spanien har netop måttet opskrive det forventede statsunderskud.

For så vidt er politikken selvmorderisk. Men fra en liberal vinkel har den langsigtede fordel, at den demokratiske sektor vil blive drastisk reduceret.

Man skal gøre præcis det modsatte af, hvad EU landene gør, dvs. man skal sparke gang i væksten ved at øge det offentlige forbrug og de offentlige investeringer. Dette er den *ansvarlige* politik, fordi den ved at hæve indkomsterne, dermed skatteprovenuet, på sigt vil skabe balance på statsbudgettet. Håbet må være, at Europas befolkninger vil gennemtvinge en sådan politik, når det viser sig, at den nyliberale politik ikke virker, men blot uddyber krisen.

Socialister er ofte i det dilemma, at hvis vi hjælper med at sætte hæfteplastre på kapitalismens sår for at hjælpe almindelige mennesker, styrker man samtidig kapitalismen. Men aktuelt er vi i den heldige situation, at den krisepolitik, der virker, samtidig vil styrke den demokratiske sektor, dermed socialismen.

Politikken kaldes Keynesiansk 'ekspansiv finanspolitik'. Keynes var liberal og tilhænger af kapitalismen. Han ville regulere kapitalismen for at redde den. Men det hindrer ikke, at Keynes kan bruges af socialister, der vil regulere kapitalismen for at trænge den tilbage.

Modargumentet mod denne politik er, at den *umiddelbare* effekt er øgede offentlige underskud, hvilket vil få finanskapitalen til at miste tilliden til landenes økonomier. Den vil flygte og/eller man bliver nødt til at lokke med høj rente (til skade for erhvervslivet). Død og ulykke vil blive vor skæbne.

Det er der to ting at sige til. Den ene er at den ekspansive politik bør koordineres på europæisk plan, for Europa er så stor en økonomi, at kapitalen ikke kan flygte herfra. Der er for meget interessant business på vort kontinent. Især vil det være oplagt, at de nordeuropæiske lande (Danmark og Tyskland) går i spidsen med en ekspansiv politik, af solidaritet med vore fattige brødre i Sydeuropa, for vi har langt bedre råd.

Det andet er at finansmarkedernes mistillid til det offentlige bør vendes om til det offentliges mistillid til finansmarkederne. Hvorfor skal man have tillid til en finanskapital, der allerførst udløste hele kalamiteten for 3 ½ år siden? Det er der ingen, der har kunnet forklare. Kapitalens bevægelser, især over landegrænser, bør underkastes demokratisk kontrol, ikke mindst fordi finanskapitalen ellers med søvngængeragtig sikkerhed vil udløse nye kriser i fremtiden. Den Tobinskat, som vores nuværende regering ikke vil være med til, vil være et lille skridt i den rigtige retning.

Den moderne socialismes langsigtede mål er at udbygge den demokratiske sektor og kontrollere og siden nedrive den kapitalistiske sektor. En krisepolitik, der trækker i denne retning, er den effektive krisepolitik.

At flytte lønmodtagernes interesser fra kapitalen til demokratiet

Der er ting, der ikke kan ændres, og som derfor er udgangspunkt for, ikke genstand for politik. Marx talte om produktivkræfternes udvikling. Vi kan tale om overgangen fra landbrugssamfund over industrisamfund til servicesamfund (eller informationsamfund). Fx kan internettet ikke lukkes.

Så er der det, der kun vanskeligt kan ændres, fordi stærke interesser - gerne kapitalkræfter - står bag. Men hvis disse interesser tages som givent vilkår, kan samfundet overhovedet ikke laves om. Derfor må socialismens langsigtede politik arbejde for at bryde disse interesser.

Her må vi se i øjnene, at arbejderbevægelsens er blevet svækket, fordi almindelige lønarbejdere har fået en vis interesse i, at det går godt for kapitalismen. Mange er blevet 'fjernkapitalister', med aktier, friværdis og pensionsopsparing. Det giver et element af fællesinteresse med finanskapitalen, men det gamle modsætningsforhold til den produktive kapital, på arbejdspladsen, består naturligvis stadig. Derfor er klassekampen ikke død, men den er svækket (i den fjerde af artiklerne, nævnt ovenfor, prøver jeg at vurdere hvilken vægt kapitalindkomsterne har i forhold til løn- og overførselsindkomster for den gennemsnitlige lønarbejder).

Den private pensionsopsparing skal give et godt afkast, hvilket umiddelbart kræver frie vilkår for fondsadministratorerne til at spekulere. Samfundet må ikke røre friværdien i ejerboligen; boligskatten skal være lav og renter skal kunne trækkes fra på selvangivelsen.

Socialister må arbejde politisk for at svække disse interesser.

Liberale synes desværre at tænke mere langsigtet end socialister. De véd, at de ændringer, der er bund i, er de ændringer, der er bakket op af solide interesser. For et halvt århundrede siden var almindelige lønarbejders interesser knyttet til fællesskabet. De boede som lejere i almenbygget, de brugte den kollektive transport og deres pension var folkepensionen. Det måtte ændres,

hvis liberalismen skulle slå igennem. Muligheden for ejerlejligheder tilbage i 60'erne var det første - og måske største - skridt. Favoriseringen gennem mange år af bilismen frem for den kollektive trafik var det andet trin. Favoriseringen af private pensionsordninger - med gunstig beskatning - var en tredje vigtig milepæl. Private sygeforsikringen, med deres krybende undergravning af det offentlige sundhedsvæsen, kan også nævnes.

Der ligger næppe en masterplan bag, men de liberales fokus på at dreje interesserne fra fællesskabet til det private tyder på en næsten marxistisk forståelse af, hvordan samfundet revolutioneres.

Omvendt må moderne socialister lægge afgørende vægt på at omdanne privatinteresser til fællesskabsinteresser. At lægge et materielt fundament for den samfundssolidaritet, som er demokratiets kerne. Altså gennem lovgivning prioritere leje i almennyttige boliger frem for ejerboligen, kollektiv trafik frem for bilismen, folkepensionen frem for private pensioner og offentligt sundhedsvæsen frem for private forsikringer og private sygehuse.

Det er klart at en sådan tilbagerulning af nyliberalismen minder om at trække sig selv op ved hårene, for hvordan få politisk styrke til en politik, som træder udbredte privatinteresser over tæerne? Socialister kan og skal appellere til fællesinteresserne, til solidariteten, men vi kan ikke gøre det alene. Vi skal have hjælp fra kapitalismen, altså denne produktionsmådes manglende evne til at levere 'varen'. Den aktuelle uhæmmede kapitalisme kan ikke styre sig selv. Dens spekulationer gør ejerboligen til en finansiel bombe, pensionsformuerne rammes af finanskrisen og bilismen synes på vej til at kvæle sig selv i røg og trængsel. Man kan kalde dette en 'elendighedsteori' - jo værre (for kapitalismen), jo bedre (for socialismen) - men udtrykker egentlig blot Marx's sandhed om, at en produktionsmåde først går under, når den har udtømt alle sine muligheder. Først da bliver socialismen en mulighed (ikke en nødvendighed, for den aktuelle krise kan også lede mod nationalisme, fascisme og anden djævelskab).

Kapitalkontrol

Den åbenbare opgave for socialister er at få kontrol med den kapital, der i de sidste 30 år gradvist er sat fri og dermed mægtiggjort.

Det drejer sig først om kontrol med kapitalbevægelser ud af landet, enten produktive investeringer i udenlandske virksomheder (kan være fornuftigt, hvis nedlagte arbejdspladser erstattes) eller finansielle køb af udenlandske værdipapirer. Omkring 1960 var der demokratisk regulering af disse strømme. Nu er frie kapitalbevægelser en af de fire friheder i det Indre Marked. Men denne tilsyneladende juridiske blokering skal man ikke tage for tungt. Den europæiske Centralbank (ECB) må iflg. sin fundats ikke finansiere det offentlige (den må kun finansiere finanskapitalen, jf. den enorme og næsten gratis kredit, som netop er blevet stillet til rådighed for Europas banker). Men det så man stort på for et års tid, da det hele var ved at brænde sammen; dengang opkøbte ECB statsobligationer i et omfang svarende til de hjælpefonde, som EU og IMF oprettede. Så hvis viljen er der - men den kommer nok først, når vi virkelig nærmer os en kapitalistisk nedsmeltning - kan vejen hurtigt findes.

Kapitalkontrol har også en indenrigsøkonomisk side. Det umiddelbare krav må være, at bankpakker betinges af demokratisk kontrol med finansvæsenet. Offentlige repræsentanter i bankbestyrelserne, med vetoret, så spekulation i boliger og værdipapirer forhindres; også gerne positiv magt til at iværksætte udlån til miljørigtige foretagender. På samme måde som man stiller krav om ansvarlighed til kontanthjælpsmodtagere. Denne liberale ret-og-pligt eller noget-for-noget tilgang må vendes mod liberalismen selv.

Desuden bør der oprettes en samfundsbank for ikke-spekulanter. Igen vil liberale have svært ved at

argumentere imod, for en sådan bank vil øge konkurrencen på et marked, der er præget af mangel på konkurrence (Danske Bank har 50 procent af bankmarkedet, dvs. næsten monopol). Hvis konkurrence mellem offentlige og private udbydere er godt i kommunerne, må det da også være godt her? Nå, spørg til side, snakken om frihed og konkurrence er blot liberalismens ideologiske tågeslø, der dækker over kapitalens interesser. Men om ikke andet, så har socialister her en god sag, polemisk set. Endemålet må naturligvis være en socialisering af hele den finansielle sektor.

Demokratisering af økonomien

I dag betyder socialisme grundlæggende en demokratisering af økonomien, således at det kapitalistiske princip om magt efter tegnebogens tykkelse erstattes af princippet om én person, én stemme, (jv. den første og anden artikel om Moderne Socialisme. Den offentlige sektor er pr. definition underlagt Folketinget, så det, det gælder om, er at udvide denne sektor på bekostning af den kapitalistiske).

Vi kan skelne mellem det overordnede demokrati, inkarneret i Folketinget, og så nærdemokratiet.

Magten skal naturligvis ligge hos Folketinget, og det er kun denne centrale magt, der kan effektuere kontrol med kapitalen - og på længere sigt erstatte kapitalisme med socialisme.

Folketinget bør i samarbejde med kommunerne udbygge det offentlige forbrug og udstikke retningslinier, der sigter mod at afkommercialisere den demokratiske sektor (NB. At maksimal profit erstattes af andre målsætninger - miljø, beskæftigelse, sociale hensyn - betyder ikke økonomisk uansvarlighed, i betydning at omkostningerne er ligegyldige! De politisk definerede målsætninger skal naturligvis opnås med det minimale forbrug af ressourcer). På sigt kan Folketinget nationalisere/socialisere/demokratisere - tre ord for det samme - vareproduktion, naturligvis især store virksomheder af samfundsmæssig betydning, og især hvis det pågældende marked er monopoliseret, til skade for forbrugerne.

De overordnede rammer for økonomien bør altså fastlægges centralt. Men den historiske erfaring - hvis jeg må være så fri - viser at central detailstyring ikke fungerer godt. Den sovjetiske planøkonomi fungerede rimeligt i mange år, da det kun drejede sig om at producere mere af det samme, men den var ikke god til fornyelse, altså innovation, hvilket formentlig kun delvis skyldtes at den var udemokratisk.

Her har Hayek - vor tids største liberale tænker - en pointe. Hans tillid til den usynlige hånd får ham til at idyllisere markedsøkonomien og undervurdere nødvendigheden af central styring, altså af den 'fjerne', overordnede viden, men han har ret i at den 'nære viden', som kun de umiddelbare producenter har, ikke kan komme til sin ret i en central planøkonomi med detailstyring.

Derfor må mindre, demokratisk organiserede produktionsfællesskaber fremmes. Enhedslistens økonomisk-politiske udvalg har beskæftiget sig meget hermed. Mange interessenter vil være involveret: Ejerne og de ansatte (hvis dette er adskilte kategorier), brugerne og Folketinget. Der vil være interessemodsætninger, men dette er ikke en 'vanskelighed'. Tværtimod er sådanne forhandlinger mellem interessenter essensen i en demokratisk økonomi; modsat i kapitalismen, hvor den pengestærke altid bestemmer, uden forhandling. Ingen bilder sig ind at socialisme betyder ophævelsen af interessemodsætninger, - der er blot tale om en anden måde, hvorpå disse formidles.

Sådanne produktionskollektiver (eller -kooperationer) kan starte i dag, men det bør da ske uden illusioner. Historien viser at andelsforeningerne og arbejderkooperationerne enten blev udkonkurreret af kapitalistiske virksomheder eller omdannet i disses billede (jf. Arla og Danish Crown). Produktionsfællesskaber kan ikke udkonkurrere kapitalen. Det skyldes at i konkurrencen vinder den virksomhed, der har mest kapital og som mest énøjet forfølger maksimal profit. Fx vil

miljømålsætninger altid være en klods om benet. Konkurrencen er et kapitalistisk spil med kapitalistiske værdier, og det spil hverken kan eller skal socialister spille. Konkurrencen udgriner og likviderer socialistiske værdier som samarbejde og solidaritet, fx med andre virksomheder.

Produktionskollektiver kan med andre ord først blomstre, når kapitalens magt er brudt, og det sker ikke fra neden, gennem konkurrence, men fra oven, gennem Folketingets magt. Indtil da vil produktionskollektiver etc. have karakter af nicheproduktion. Men som sådan er de af stor værdi, fordi de viser hen til en anden måde at organisere produktion på, og på andre mål for produktionen end maksimal profit.

I forlængelse heraf bør den moderne socialisme interessere sig for erhvervslivets organisationsform. Gennem reformer (bl.a. skattereformer), der svækker aktieselskabsformen til fordel for foreningsformen, kan kapitalmagten svækkes og demokratiet styrkes.

På sigt bør selskabernes statssanktionerede privilegium – den begrænsede ansvarlig – afskaffes, så konkurrencen med andre virksomhedsformer bliver mere lige. Samtidig må foreningsformen fremmes. Foreningsøkonomien er baseret på et antal mennesker, der solidarisk går sammen om at løse en bestemt opgave, fx el- eller vandforsyning. Denne virksomhedsform skal ikke idylliseres, men den giver mulighed for demokratiske og decentrale beslutningsprocesser.

I dag bliver næsten al privat opsparing en del af den internationale finanskapital. Modsat i foreningsøkonomiens velmagtsdage, hvor midlerne blev opsamlet lokalt og udlånt lokalt. Det gav ikke de involverede en interesse i spekulation, tværtimod. Og var der penge til overs i sparekassen eller kreditforeningen, blev de gerne investeret sikkert i statsobligationer.

Sparekasser er blevet banker og kreditforeninger selskaber. Måske vil det vise sig svært at bringe dem tilbage til deres gamle lokale forankring. På længere sigt skal de og de private pensionskasser naturligvis socialiseres, men som et trin på vejen kunne man forestille sig et påbud om at de placerede deres penge i statsobligationer, således at de støttede demokratiet snarere end finanskapitalen. Det ville forvandle lønmodtagernes 'aktie' i finanskapitalen til en interesse i fællesskabet og dets velfærdsstat. Det ville altså trække gulvtæppet væk under deres opbakning til kapitalismen.

International solidaritet

De privatansatte lønarbejdere er blevet svækket af liberaliseringen af kapitalbevægelserne, der gør det muligt for virksomhederne at true med at nedlægge arbejdspladser i Danmark, og gennem denne trussel sikre sig føjelige arbejdere, der holder igen med især lønkrav. Og af liberaliseringen af arbejdskraftens bevægelighed, der placerer danske arbejdere i direkte konkurrence med udenlandske.

Svaret på den første udfordring må være demokratisk kontrol med den produktive kapital. Altså krav om tilladelse til at flytte ud, evt. krav om at nedlagte arbejdspladser erstattes. Dette må være centralt i den almene kamp for kapitalkontrol.

I mange år har fagbevægelsen principielt afvist politisk indblanding i overenskomstforhandlingerne, oprindeligt vel fordi staten blev set som kapitalens forlængede arm. Realiteten er at der gang på gang er blevet grebet ind, og at forhandlingerne altid sker indenfor politisk udstukne rammer. Det er formentlig udsigtsløst at kræve politisk ikke-indblanding, eftersom lønudviklingen og andre forhold på arbejdsmarkedet har oplagte konsekvenser for hele samfundsøkonomien. Hertil kommer at politiske indgreb som sådan kan være en fordel for arbejderne, dels fordi de ladt alene står svagere og svagere overfor kapitalen, dels fordi staten i dag er demokratisk. Så længe nyliberalismen dominerer politikken, står staten éntydigt på arbejdsgivernes side, med meget

snævre lønrammer osv., men når nyliberalismen brydes – og først når det sker, kan der overhovedet foretages noget fornuftigt – vil politikerne stå på arbejdernes side, med en økonomisk politik, der i krisetider dikterer, at reallønnen skal op, så købekraften, beskæftigelsen – og samfundsøkonomien – sikres.

Svaret på den anden udfordring må være krav om at udenlandske arbejdere ansættes på danske vilkår, altså ikke bliver løntrykkere. Hertil kommer naturligvis bestræbelserne for at skabe international solidaritet blandt lønmodtagerne, men det er svært, af indlysende årsager. Der er langt til 'arbejdere i alle lande, forener Eder'. Den internationale arbejderbevægelse er langt mere splittet og uorganiseret end den internationale kapital.

Fri viden

Servicesamfundet er også et informationssamfund. Viden og information er blevet en afgørende produktivkraft. Og det åbner for helt nye muligheder. Hvis servicesamfundet styrker kapitalismen, bliver den svækket og potentielt undergravet af informationssamfundet, fordi kapitalistiske produktionsforhold ikke harmonerer med denne nye produktivkraft.

Hvorfor ikke? Hvis jeg fremstiller en cykel, er der kun denne ene cykel, og hvis jeg afhænder den, mister jeg den. Derfor skal jeg have noget til gengæld, fx penge. Derfor gav den private ejendomsret mening i industrisamfundet. Hvis jeg fremstiller en pille eller et computerprogram, kan pillen eller programmet kopieres og udbredes uden at det stort set koster mig noget. Jeg skal kompenseres for mit arbejde med at udvikle disse vidensgoder, men det giver ikke mening, at compensationen tager form af en betaling for salg af dem. Når de først er fremstillet er vidensgoder – modsat cyklen – *frie goder*, og sådanne er det økonomisk ineffektivt at rationere, det være sig gennem markedsmekanismens køb og salg eller gennem politisk bestemt rationering. Rationering begrænser udbredelsen, men det, det netop gælder om, er at øge udbredelsen, så flest muligt får gavn af vidensgoderne. Og denne udbredelse er – stort set – omkostningsfri og bør derfor ikke behæftes med en pris.

Vi kender alle modargumentet: Hvis ikke medicinalfirmaet kan tjene på salget af medicinen, og hvis ikke musikeren kan leve af sine cd-ere, bliver der ikke produceret medicin eller komponeret musik. Åndsforladt middelalder bliver vor skæbne. Derfor må sådanne produkter patenteres, altså gøres til privat ejendomsret. Argumentet lider af en lille, men afgørende fejl. Fremstillingsomkostningerne, især arbejdet, skal kompenseres, for ellers bliver vidensgoderne ikke fremstillet. Men det er økonomisk irrationelt, at produktet belægges med en pris, altså at aflønningen finansieres gennem et salg.

En kapitalistisk virksomhed får sin profit ved at fremstille varer, der sælges. Derfor vil en sådan virksomhed ganske rigtigt aldrig fremstille frie vidensgoder. Derfor skal de patenteres, siger kapitalisterne. Derfor skal de fremstilles på det offentlige regning, siger socialisterne. Staten er nemlig ikke forpligtet på profitmaksimering, den kan se på, hvad der er godt for befolkningen, i Danmark og verden.

Kapitalen og dens ideologi – liberalismen – vil forfærdes over, at staten skal have kontrol med vidensproduktionen. Forfærdelsen er berettiget, hvis staten er udemokratisk, men uberettiget, hvis staten er demokratisk. Og demokratisk kontrol betyder ikke at videnskabs- eller kulturministeren udpeger deres favoritter; armslængdeprincippet bør gælde. Kapitalen foretrækker at beholde kontrollen for sig selv. De fleste af verdens patenter er monopoliseret hos en begrænset kreds af vestlige multinationale selskaber (hvor de for resten ofte bruges til at undertrykke innovationer, som kan være skadelige for business), så alternativet til demokratisk kontrol er ikke regulering gennem det frie marked, hvor det bedste og billigste produkt vinder osv.

Demokratisk regulering af fremstillingen og distributionen af viden og informationer betyder offentlig ejendomsret til disse produkter, men ejendomsretten udnyttes til at forære produkterne til alle, der vil have dem. Dette er som sagt det eneste økonomisk rationelle, og det vil give den demokratiske sektor nye og helt afgørende opgaver. Potentielt vil det flytte magten fra kapitalen til demokratiet.

Her træffer det sig så heldigt, at det er svært at kæmpe mod økonomisk rationalitet, altså frie vidensgoder. Selskabernes kamp for at privatisere viden bliver mere og mere desperat. Det er overskueligt at forhindre, at en cykel bliver stjålet, men næsten umuligt at forhindre fildeling og anden kopiering. Kampen for informationsfrihed har særdeles gode udsigter. Denne kamp må være en central del af en socialistisk strategi.

Bæredygtig udvikling

Det er efterhånden blevet klart, at den økologiske udfordring dikterer en stationær økonomi, altså stop for væksten. Der er her kun plads til tre korte bemærkninger, om hvad det betyder for en socialistisk strategi:

1) Stadig vækst er blot det makroøkonomiske udtryk for kapitalens profitmaksimering. En stationær økonomi er derfor uforenelig med kapitalisme, og nødvendiggør for så vidt socialisme.

2) Begrænsning af væksten indebærer begrænsning af det ydede arbejde. Vi skal i præcis modsat retning af den herskende ortodoksi, der jo gør øget arbejdsudbud til det overordnede mål for den mere langsigtede udvikling. Det kræver en fordeling af det givne arbejde - med mindre arbejdsløsheden skal eksplodere. Derfor er mere politisk styring af økonomien fornøden.

3) For at mindske miljøbelastningen må denne omfordeling ske fra vareproducerende arbejde til service. Her træffer det sig så heldigt, at den demokratiske sektor netop udmærker sig ved at fremstille serviceydelser, fra ældrepleje og sundhed til uddannelse. Umiddelbart er der naturligvis en modsætning mellem en ekspansiv finanspolitik for at mindske arbejdsløsheden og det langsigtede hensyn til en bæredygtig udvikling, men modsætningen kan mildnes, hvis arbejdspladserne skabes i den demokratiske sektor.

Alt i alt sætter den økologiske udfordring således socialismen, forstået som økonomisk demokrati, på dagsordenen.

Sammenfatning

Den ideologiske modsætning mellem liberalisme og socialisme, om individualisme versus fællesskab, er i vore dage udkrystalliseret i kampen mellem den kapitalistiske og den demokratiske sektor.

De liberale har forlængst indset, at det er her den centrale strid står. Moderne socialister véd det vel også, men ofte opfattes det 'kun' som en kamp for velfærd, altså for materielle goder.

Det overses, at styrkelsen af den offentlige sektor er essensen i moderne socialisme. Det skyldes at den offentlige sektor er den demokratiske sektor, og at socialismens mål - solidarisk fællesskab blandt lige - er inkarneret i netop demokratiet. At arbejde for at reducere den kapitalistiske sektor er lige så selvfølgeligt, for hvis socialisme ikke er anti-kapitalisme er den ingenting.

Henvisninger

De fem artikler om Moderne Socialisme: <http://modkraft.dk/tema/principdebat>
For et mere udførligt forsvar for keynesiansk krisepolitik, se mine kommentarer i Information: <http://www.information.dk/294244><http://www.information.dk/289268>
<http://www.information.dk/285793>

Om foreningsdanmark, se

http://anderslundkvist.net/wp-content/uploads/2010/10/KogK_Foreningsdanmark4_0801.pdf.

Om informationsamfundet, patenter etc: Se Hoveder og Høveder, kapitel 32:

<http://anderslundkvist.net/wp-content/uploads/2010/10/3jkap32.pdf>